

Vergaderjaar 2024–2025

36 582

Wijziging van de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen in verband met het op onderdelen in balans brengen van deze wetten tussen bestaanszekerheid, re-integratie en handhaving (Participatiewet in balans)

Nr. 68

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 april 2025

Gisteren heb ik uitvoerig met uw kamer gedebatteerd over het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Er is een grote hoeveelheid amendementen ingediend en voor de overzichtelijkheid geef ik graag ook schriftelijk nog een overzicht van alle ingediende amendementen met mijn appreciatie.

Amendementen

36 582 NR. 17 (Ceder): Tussentijdse evaluatie binnen drie jaar: oordeel Kamer

Hierbij wil ik opmerken dat een jaar na invoering de invoeringstoets plaatsvindt, die, indien nodig, een mogelijkheid geeft om bij te sturen. Daarbij geef ik mee dat het voor sommige maatregelen te vroeg is om binnen drie jaar al een oordeel te vellen over de effecten van doeltreffendheid.

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 18 (Lahlah en Ceder): Kinderalimentatie niet aanmerken als inkomen: ontraden

Mede gezien de kosten acht ik dit nu niet opportuun.

In de probleemanalyse van de Participatiewet is geconstateerd dat het inkomensbegrip nu zeer breed geformuleerd is. Dit inkomensbegrip wordt daarom opnieuw bekeken binnen spoor 2 van de Participatiewet. Kinderalimentatie zal ik daarin betrekken.

Verwachte financiële impact: structureel circa 50 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 25 (Ceder, Van Kent, Lahlah, Inge van Dijk, Paulusma): Het codificeren van de geldende jurisprudentie bij dringende redenen:

ontraden

Het voorgestelde amendement kent als risico dat iedere individuele terugvorderingsbeslissing op evenredigheid getoetst moet worden en dat de bewijslast hiervoor bij gemeenten komt te liggen.

Voor een groot deel van de terugvorderingen is dat niet noodzakelijk en daarmee legt dit voornemen een te grote belasting op gemeenten.

Daarnaast is de behandeling van het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid de plaats om dit onderwerp te bespreken, ook omdat het onderwerp daar voor het hele stelsel van de sociale zekerheid geadresseerd kan worden.

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 28 (Ceder): Bijstand toekennen voor maximaal zes maanden voor de dag van de aanmelding: **ontraden**

De uitvoeringspraktijk van gemeenten laat zien dat de periode van maximaal drie maanden voor terugwerkende kracht voldoende wordt geacht om mensen aan een stabiel inkomen te helpen. Bovendien heeft het college de vrijheid om te bepalen dat in geval van bijzondere omstandigheden bijstand met terugwerkende kracht langer dan 3 maanden wordt toegepast. Daarnaast is er geen dekking aangeleverd.

Verwachte financiële impact: structureel circa 5–10 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 30 (Welzijn): Voorhangprocedure maatregelenbesluit: **oordeel Kamer**

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 34 (Ceder, Van Kent): Het wettelijk verankeren dat een gift van (informele) voedselbanken wordt uitgezonderd van het middelenbegrip:

oordeel Kamer

In de afgelopen periode zijn signalen ontvangen dat sommige bijstandsgerechtigden terughoudend zijn om voedselhulp aan te vragen en te accepteren, omdat zij vrezen dat dit mogelijk financiële consequenties kan hebben. Dit leidt tot (extra) stress bij mensen die al in een kwetsbare positie verkeren en vergroot de onzekerheid voor huishoudens die afhankelijk zijn van deze tijdelijke hulp om rond te komen. Onlangs heb ik gemeenten daarom ook opgeroepen om ervoor te zorgen dat de noodhulp van Voedselhulp Nederland en het Nederlandse Rode Kruis, geen nadelige gevolgen heeft voor de hoogte van de bijstandsuitkering of toegang tot andere gemeentelijke minimaregelingen.

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 35 (Lahlah, Van Kent): Het ambtshalve of op aanvraag toekennen van de individuele inkomenstoeslag: **oordeel Kamer**

Het ambtshalve of op aanvraag toekennen leidt tot vereenvoudiging voor zowel burgers als professionals. Daarnaast kan deze aanpassing voor gemeenten een besparing betekenen op schaarse ambtelijke capaciteit. Vanwege de «kan»-bepaling gaan met dit amendement geen budgettaire effecten gepaard.

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 36 (Lahlah, Van Kent): Generieke vrijlatingsregeling voor bijverdiensten verhogen van 15% naar 25%: **ontraden**

Er is gekozen voor 15% omdat een hoger percentage kan leiden tot een korting op de toeslagen van een bijstandsgerechtigde of zelfs tot terugvordering hiervan. Daarnaast moet werken lonen. Door het percentage aan vrijlatingen te verhogen is het minder aantrekkelijk om uit de bijstand te stromen. Als laatste kost het ophogen van het percentage structureel circa 60 miljoen euro. De voorgestelde dekking uit de envelop «groepen uit de knel» is reeds toebedeeld en daarom geen optie.

Verwachte financiële impact: structureel circa 60 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 37 (Lahlah, Van Kent): Het schrappen van de uitzonderingsbepaling voor jongeren onder de leeftijd van 27 jaar: **ontraden**
Jongeren kunnen met de nieuwe bijverdiengrenzen gebruikmaken van de inkomstenvrijlating, maar niet van de vrijlating voor een vrijwilligersvergoeding. Ik zie vrijwilligerswerk voor jongeren niet als passend in het traject gericht op arbeidsparticipatie.

Verwachte financiële impact: structureel 1,8 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 38 (Lahlah, Van Kent): Het schrappen van de taaleis: **ontraden**
Het spreken, kunnen verstaan, lezen en schrijven van de Nederlandse taal vergroot de kans om goed te kunnen participeren in de Nederlandse samenleving en op de Nederlandse arbeidsmarkt. De maatregel taaleis is in lijn met de motie Yesilgöz/Bontenbal. Ik ben, in lijn met deze motie, in gesprek met gemeenten over een effectievere uitvoering en handhaving van de taaleis en de mogelijkheden voor het bieden van passend taalonderwijs.

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 39 (Lahlah, Van Kent): Vrijlatingsbedrag giften verhogen van 1.200 euro naar 2.400 euro: **ontraden**
Wanneer een giftenvrijlating hoger dan 1.200 euro per kalenderjaar zal worden toegestaan, kan dit ertoe leiden dat het niet langer zal lonen om aan het werk te gaan vanuit de bijstand. Op individuele basis blijft het mogelijk om een hogere vrijlating toe te staan. Het is aan het college van burgemeester en wethouders om deze afweging te maken. Als laatste, er is geen dekking aangeleverd voor de voorgestelde verhoging, die structureel circa 4 miljoen euro per jaar extra kost.

Verwachte financiële impact: structureel circa 4 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 41 (Lahlah, Van Kent): Behoud van uitkering bij kortdurend verblijf van 6 maanden in een inrichting: **ontraden**
Ik ben geen voorstander van een generieke maatregel. Er is voldoende ruimte voor gemeenten om in een individueel geval, als blijkt dat de ontvangen bijstand onvoldoende is, de hoogte aan te passen.

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 44 (Lahlah): Het uitzonderen van de eigen auto en eigen huis in het eerste jaar van de bijstand van de vermogenstoets: **ontraden**
Het voorstel is in deze vorm te generiek en doet geen recht aan het vangnetkarakter van de bijstand. Wel kijk ik breder naar het vermogensbegrip en de vermogensgrenzen en hoe we daarmee om gaan in de fundamentele herziening van de Participatiewet in spoor 2. Daarnaast is dit amendement op basis van het verkiezingsprogramma van GroenLinks-PvdA doorgerekend. De conclusie was dat er geen precies bedrag aan kan worden verbonden. Het is zeker dat deze maatregel forse

budgettaire gevolgen heeft doordat meer huishoudens recht krijgen op een bijstandsuitkering.

Verwachte financiële impact: structureel enkele honderden miljoenen per jaar

36 582 NR. 45 (Flach): Uitzondering op de kostendelersnorm wanneer sprake is van tijdelijke bijzondere individuele omstandigheden: **ontraden**
Gemeenten kunnen, via artikel 18, eerste lid, nu al maatwerk toepassen met betrekking tot de kostendelersnorm voor mantelzorg. Het behoort tot de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van het college om vast te stellen of het bij mantelzorgers die een intensieve vorm van zorg bieden, gaat om tijdelijk verblijf. In het wetsvoorstel Participatiewet in balans worden verschillende voorstellen gedaan om meer ruimte te creëren voor mantelzorg waaronder het voorstel om in een situatie waarin de intensieve zorgbehoefte aanleiding is om samen te wonen, dit niet als een gezamenlijk huishouden aan te merken. Hierdoor zullen mantelzorgers beter worden gefaciliteerd om hun maatschappelijk belangrijke zorgtaken uit te voeren en zijn er meer mogelijkheden voor hulpbehoevenden om zo prettig als mogelijk langer thuis te blijven wonen.

Verwachte financiële impact: onbekend

36 582 NR. 46 (Flach): Tijdelijk hoofdverblijf elders in situaties van tijdelijke mantelzorg: **ontraden**

Het wetsvoorstel regelt dat er bij intensieve mantelzorg geen sprake is van een gezamenlijke huishouding. De gemeente heeft op dit moment al wettelijk de ruimte om af te zien van het opschorten van de uitbetaling van de bijstand. Mantelzorg bij vooropgezet tijdelijk verblijf elders hoeft dus geen gevolgen te hebben voor de bijstandsuitkering.

Overigens kan dit amendement mensen het idee geven dat zij probleemloos hun hoofdverblijf kunnen verplaatsen, terwijl het verplaatsen van het hoofdverblijf gevolgen kan hebben op grond van andere wet- en regelgeving.

Verwachte financiële impact: onbekend

36 582 NR. 47 (De Kort): Premie arbeidsinschakeling wordt ook beschikbaar voor jongeren onder de leeftijd van 27 jaar: **oordeel Kamer**
De maatregel vergroot de mogelijkheden voor de gemeente om op basis van maatwerk een aanvullende financiële stimulans te bieden in de overgang naar betaald werk. Dit is in lijn met de vrijlating van inkomsten uit arbeid die met dit wetsvoorstel ook voor jongeren tot 27 jaar mogelijk gemaakt wordt. De maatregel kost structureel 1,2 miljoen euro per jaar. Dit kan gedekt worden uit de gereserveerde middelen voor de implementatie van het wetsvoorstel.

Verwachte financiële impact: structureel 1,2 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 48 (Lahlah, Van Kent, Kostić): Het uitzonderen van mensen met een blijvende beperking of aandoening van de partnerinkomenstoets: **ontraden**

Dit amendement heeft grote budgettaire consequenties waar geen dekking voor is. Binnen spoor 2 wordt onderzocht hoe mensen zonder arbeidsvermogen het beste ondersteund kunnen worden. Hierbij wordt meegenomen hoe we anders om kunnen gaan met de partnerinkomens-toets voor deze groep mensen. Ik informeer de Tweede Kamer hierover vóór het zomerreces.

Verwachte financiële impact: structureel enkele miljarden per jaar

36 582 NR. 49 (Lahlah, Van Kent, Ceder): Het opnieuw invoeren van de categoriale bijzondere bijstand voor mensen met een chronische ziekte of een beperking: **ontraden**

Dit amendement heeft grote budgettaire consequenties waar geen dekking voor is. Binnen spoor 2 bekijk ik hoe we mensen met een chronische ziekte of handicap die niet kunnen werken, beter kunnen ondersteunen. Ik onderzoek daarbij oplossingen om mensen een toereikend inkomen te bieden.

Verwachte financiële impact: structureel circa 80 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 50 (Lahlah, Van Kent, Kostić): Het uitzonderen van mensen met een blijvende beperking of aandoening van de kostendelersnorm: **ontraden**

Dit is een breed vraagstuk waar ik fundamenteel naar kijk in spoor 2 van Participatiewet in balans. Het uitzonderen van de groep mensen met een blijvende beperking kost circa 100 miljoen euro structureel per jaar. Dit past niet binnen de huidige budgettaire kaders van het wetsvoorstel Participatiewet in balans en er is ook geen dekking aangeleverd. De gemeente kan nu al, afhankelijk van het individuele geval, maatwerk bieden en de hoogte van de bijstandsuitkering hoger vaststellen.

Verwachte financiële impact: structureel circa 100 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 51 (Lahlah, Van Kent, Kostić): Het verlagen van de boete bij niet-opzettelijke overtredingen: **ontraden**

Ik wil dit regelen in het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid, dat nu voor advies bij de Raad van State ligt. Dan regelen we het gelijktijdig voor alle sociale zekerheidsregelingen, in plaats van nu alleen voor de Participatiewet.

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 52 (Lahlah, Van Kent, Kostić): Samenwonen met behoud van uitkering voor een periode van zes maanden: **ontraden**

De Participatiewet biedt voldoende ruimte om maatwerk te bieden en in overleg met de betrokkenen de proeftermijn indien nodig aan te passen. Gemeenten krijgen tijdelijk de gelegenheid, onder voorwaarden, om een proef te doen met samenwonen. De resultaten hiervan worden meegenomen in de fundamentele herziening van de Participatiewet (spoor 2).

Verwachte financiële impact: geen

36 582 NR. 53 (Welzijn, Lahlah, Ceder, Van Kent): Het volledig afschaffen van de vierwekenzoektermijn: **ontraden**

Met het wetsvoorstel hebben gemeenten al ruimte om in individuele gevallen de vierwekenzoektermijn buiten toepassing te laten. Daarnaast wordt een aantal groepen vanwege hun kwetsbare positie nu al uitgezonderd, zoals jongeren van het Pro/Vso. Met dit amendement zijn kosten gemoeid en er is geen dekking.

Verwachte financiële impact: structureel circa 50 miljoen euro per jaar

36 582 NR. 66 (Inge van Dijk): Uniform betaalmoment: **oordeel Kamer**
In het gewijzigde amendement wordt bepaald dat het tijdvak van betaling bij AMvB nader vastgesteld wordt. Samen met gemeenten zal ik uitwerken op welke manier we kunnen komen tot een uniform betaalmoment dat aansluit bij wat mensen nodig hebben om overzicht te hebben in hun bestedingsruimte. Ook kijk ik dan naar hoe het voor gemeenten uitvoerbaar is en aansluit bij de overige wijzigingen in het

wetsvoorstel. Op basis daarvan kan een implementatiedatum worden bepaald.

Verwachte financiële impact: onbekend

Ik zie uit naar de stemming over het wetsvoorstel zodat we verder kunnen met de parlementaire behandeling en samen met gemeenten snel aan de slag kunnen met de implementatie van deze maatregelen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.N.J. Nobel